

Отже, дослідження показало, що під впливом різних періодів розвитку української держави, інститут спадкування земельних ділянок змінювався в залежності від обставин. У нормативно-правових актах зазначено, хто може бути суб'єктом спадкування земельної ділянки і які вимоги застосовуються при спадкуванні, зокрема перелік правовстановлюючих документів, які посвідчують право власності суб'єкта на певну земельну ділянку. Спадкування земельної ділянки було і залишається актуальним питанням, але для того, щоб сама процедура спадкування була простішою та доступнішою для кожного громадянина, який має право на отримання такої земельної ділянки, це питання слід постійно вивчати та досліджувати, а українське законодавство – змінювати відповідно до сучасних вимог суспільства.

Список використаних джерел

1. Цивільний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
2. Ходико Ю. Є. Особливості правового режиму спадкування земельних ділянок. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2016 № 22. С. 109-112.
3. Волков Е. К. Розвиток інституту спадкування земельних ділянок в Україні. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна № 1137. Серія «ПРАВО». Випуск № 18. 2014. С. 231-235.
4. Земельний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 3-4, ст.27). – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>

Ухач А.

*студентка II курсу
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: ст. викладач
кафедри цивільного права та
процесу ТНЕУ
Паращук Л. Г.*

ВИКОНАННЯ СУБСИДІАРНИХ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Субсидіарні зобов'язання покликані забезпечити стабільність цивільно-правових відносин, захист інтересів їх учасників, а також розподіл ризиків у разі невиконання чи неналежного виконання зобов'язань [2, с. 102]. Субсидіарні зобов'язання мають вагомe значення для учасників цивільного обігу, що пов'язано, зокрема, з тим, що у певних випадках зобов'язані особи є нездатними до належного виконання покладених на них майнових обов'язків.

Основними підставами виникнення субсидіарних зобов'язань є закон (наприклад, при заподіянні шкоди неповнолітніми у віці від 14 до 18 років при відсутності у них майна чи заробітку, достатніх для відшкодування шкоди, заподіяну шкоду відшкодовують їх батьки (усиновителі) або піклувальники, якщо вони не доведуть, що шкода сталася не з їх вини), а також договір (наприклад, договір поруки).

Теоретичну основу дослідження становлять праці А. Бакіна, Ю. Крюкової, О. Прус, Д. Трута, В. Сломи, К. Храпунова та ін.

Ми поставили за *мету* висвітлити ряд особливостей виконання субсидіарних зобов'язань.

Субсидіарні зобов'язання – це різновид зобов'язань із множинністю осіб.

Вони, які і солідарні та часткові зобов'язання, належать до групи зобов'язань з множинністю осіб, тому що у цьому різновиді зобов'язань завжди є як мінімум два суб'єкта, до яких можуть бути направлені вимоги кредитора.

Незважаючи на те, що у субсидіарних зобов'язаннях, як і у часткових та солідарних, є два боржники, процес їх виконання відрізняється від виконання солідарних та часткових зобов'язань.

Так, у пасивному солідарному зобов'язанні кредитор має право вимагати виконання у повному обсязі від будь-якого боржника. У пасивному частковому зобов'язанні кожний боржник зобов'язаний виконати зобов'язання у певній частці і відповідно не несе відповідальності за невиконання зобов'язання іншими боржниками. Щодо виконання субсидіарного зобов'язання законом встановлена черговість пред'явлення вимог (спочатку до основного боржника, а, у разі невиконання чи неналежного виконання зобов'язання основним боржником, до субсидіарного).

З огляду на те, що виконання основного зобов'язання є обов'язком боржника, кредитору належить право вимоги саме до нього. А у випадку, коли основний боржник відмовився задовольнити вимогу, або кредитор не одержав від нього відповіді на неї в розумний строк, або неможливості основного боржника задовольнити таку вимогу, кредитор має можливість пред'явити її у повному обсязі до додаткового боржника [2, с. 103]. Субсидіарний боржник, який виконав зобов'язання, має право на пред'явлення регресної вимоги до основного боржника [3, с. 188].

Окрім цього, потрібно враховувати, що кредитор не може вимагати задоволення своєї вимоги від субсидіарного боржника, якщо вона може бути задоволена шляхом зарахування зустрічної вимоги до основного боржника. Науковець Ю. Крюкова визначила основні правила виконання субсидіарного зобов'язання: 1) необхідність першочергового пред'явлення кредитором вимоги до основного боржника; 2) факт неможливості виконання чи належного виконання основним боржником вимоги кредитора, або відсутність відповіді на пред'явлену вимогу в розумний строк; 3) використання кредитором можливості отримати задоволення шляхом зарахування зустрічних вимог і безспірного стягнення коштів з основного боржника; 4) законність і дійсність вимоги кредитора («стійкість» до заперечень і зауважень основного боржника щодо його характеру та розміру); 5) обов'язкове повідомлення основного боржника про звернення кредитора до субсидіарного [2, с. 103].

Отже, можна вважати, що саме конструкція субсидіарних зобов'язань забезпечує стійкість, стабільність правових зв'язків а також спонукає до їх виникнення, та й взагалі створює необхідні правові умови в умовах ринкової економіки.

Таким чином, субсидіарні зобов'язання є різновидом цивільно-правових зобов'язань з множинністю осіб. Такий різновид множинності може виникати як на стороні кредитора, так і на стороні боржника [2, с. 105]. При виконанні субсидіарного зобов'язання потрібно також враховувати інтереси як кредитора, так і субсидіарного боржника. Основними підставами виникнення цих зобов'язань є договір і закон. Захист інтересів кредитора забезпечується шляхом виконання його вимог додатковим боржником. Стосовно додаткового боржника, то його обов'язки повинні бути чітко визначені договором або нормативно-правовим актом, а права гарантуються наданням йому права на пред'явлення регресної вимоги до основного боржника, зобов'язання якого він виконав. Тому, слід зазначити, що право на регрес у субсидіарного боржника виникає не у всіх випадках. Зокрема, у випадку відповідальності батьків за шкоду, завдану неповнолітніми, права на пред'явлення регресної вимоги у батьків не виникає. У результаті виконання зобов'язання додатковим боржником припиняється правовідносини між кредитором і основним боржником, а виникають нові відносини між основним і додатковим боржниками.

Список використаних джерел

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T0304> (дата звернення 13.03.2020 р.).
2. Слома В. Особливості виконання субсидіарних зобов'язань. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. № 3 (19). С. 102-106.
3. Трут Д. В. Субсидіарні зобов'язання як різновид цивільно-правових зобов'язань з множинністю осіб. *Університетські наукові записки*. 2012. № 4(44). С. 186-192.